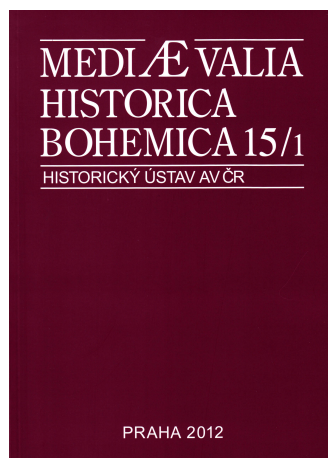

Format de citation

Blechová, Lenka: Rezension über: Věra Soukupová (ed.): Christine de Pisan, *Kniha o městě dam*, Praha: Argo, 2018, in: *Mediaevalia Historica Bohemica*, 21 (2018), 2, S. 131-133, DOI: 10.15463/rec.1785541565

copyright

Cet article peut être téléchargé et/ou imprimé à des fins privées. Toute autre reproduction ou représentation, intégrale ou substantielle de son contenu, doit faire l'objet d'une autorisation (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

Celkově lze hodnotit tento sborník jako velmi zdařilý pokus o historický pohled na problematiku hradních kaplí, který svým významem přesahuje region Tyrolska. Ocenit zde musíme také rozsah literatury a pramenů, s kterými je pracováno. Snesený materiál může jistě dobře posloužit také domácím badatelům, a to nejen těm, kteří se věnují hradním kaplím.

František Záruba

***Kristina Pisánská: Kniha o městě dam*, Věra Soukupová (překl.), Argo: Litteraria et poetica, Praha 2018, 312s., ISBN:978-80-257-2484-2.**

Kristina Pisánská, neboli Kristina z Pizzana (1365–1430), patřila k nejslavnějším ženám spisovatelkám středověku, byť to neplatí o českém prostředí. Byla známa především jako představitelka francouzsky psané literatury pozdního středověku, která ovlivnila další generace francouzských literátů, jako byli na příklad Guillaume de Machaut či Jean Froissart. Narodila se v Pizzanu u Bologni jako dcera lékaře a astrologa Tomáše Pisánského, který byl později zaměstnán ve službách Benátské republiky. Profesní kariéra následně Tomáše Pisánského zavedla na dvůr francouzského krále Karla V. a rodina natrvalo přesídlila do Francie. Na témže dvoře rodiče patnáctileté Kristině vyhledali manžela, Štěpána z Castelu, královského notáře. Manželství Kristiny a Štěpána trvalo deset let a vzešly z něj tři děti. V roce 1390 však Štěpán zemřel na mor a ovdovělá Kristina musela čelit nutnosti zajistit rodinu sama. Ve své tvorbě se Kristina opakovaně zabývala námětem jejího tragicky přerušného manželství a stesku po zesnulém choti, na příklad ve veršované skladbě *Cesta dlouhého zkoumání* (*Le Chemin de longue étude*) či v díle *Kniha o zvratech Štěstěny* (*Le Livre de la mutacion de Fortune*).

Postavena před novou situací, rozhodla se Kristina živit rodinu na tuto dobu zcela ojedinělým způsobem – totiž stát se profesionální spisovatelkou pro dvorní prostředí. Byla dokonce majitelkou skriptoria v Paříži, rozuměla knihtisku a iluminacím. Její rozhodnutí bylo neobvyklé už jen proto, že Kristina nedisponovala důkladným vzděláním. Její volba se však ukázala jako zdařilá: s Kristinou do dobové literatury vkročil nový hlas, a to hlas ženský, důvěrný a plný objevné obrazotvornosti a snové alegorie.

Dnes již překonané bádání o osobnosti této výjimečné ženy pracovalo s poněkud únavným modelem Kristiny jako bojovnice za práva žen, ne-li přímo feministky. Ačkoliv se Kristina žen zastává, přimlouvá se za jejich práva a dokazuje ženské předpoklady pro vzdělání na stejné úrovni jako určené mužům, její argumentace hájí pouze ženy, které splňují kritéria, daná mužským světem a jí samou přijatá.

Nemalá část tvorby Kristiny Pisánské patří do oblasti politické teorie. Kristina, ačkoliv pocházela z Itálie a ke svému původu se hrdě hlásila, byla spjata s francouzským prostředím. Krize francouzského království, která propukla v XV. století, byla v jejích knihách reflektována často, a to především v podobě návodů, jak správně vládnout. Žánr knížecích zrcadel ovládala Kristina velmi dobře; dařilo se jí skloubit politickou teorii s etikou. V knihách *Morální naučení* (*Les Enseignements moraux*) a *Othein list* (*L'Épître Othea*) předestírá čtenáři etický ideál platný i pro vladaře, spočívající v hledání moudrosti a prozíravosti. Také její dílo *Knih o činech a dobrých mravech moudrého krále Karla V.* (*Le Livre des bonnes fait et meurs du sage roy Charles V.*) zrcadlí její přesvědčení, že dobrá vláda předpokládá spojení zdatného výkonu úřadu a morální filosofie. Další díla z Kristinina pera, spadající do literárního druhu zrcadel, jako *Knih o těle obce* (*Le Livre du corps de police*) a *Knih o míru* (*Le Livre de paix*) se zaměřují více na praktickou vládu, ale etická složka zaujímá také velmi důležité místo. V Kristininých zrcadlech dochází k posunu od dosud tak oblíbené teorie Jiljiho Římského (*De regimine principum*) v tom smyslu, že se Kristina nesoustředí jen na osobu vladaře, ale na celospolečenský soulad a způsob, jak ho dosáhnout.

Knih o městě dam (*Le Livre de la Cité des dames*) ve výborném překladu Věry Soukupové je perlou Kristininy tvorby. Jedná se snovou situaci, ve které Kristinu navštíví paní Rozumnost, Poctivost a Spravedlnost a vyzvou ji, aby s jejich pomocí vystavěla ideální město. V první knize jsou položeny základy a město je obehnáno zdmi; ve druhé knize jsou uvnitř obvodových zdí zbudovány paláce a domy; konečně ve třetí knize jsou budovy opatřeny střechami a nastává chvíle, kdy do města vstoupí královna (sv. Marie) s doprovodem světic. Stavba postupuje za doprovodu debat, které vedou vznešené paní s Kristinou, a to na téma mizogynních mýtů, jejichž argumentace je porážena na hlavu. Kristina sama vystupuje jako osoba, která pod vlivem posměvačného a útočného protizenského myšlení z pera slavných i méně slavných autorů uvěřila mýtu o své mé-

něcennosti lidské a intelektuální. Jak plyne čas, nechává se třemi Ctnostmi přesvědčit o nesmyslnosti a zlovolnosti předsudků vůči ženám, které někteří muži hlásají. Kniha zapadá do dobového kontextu sporu o podstatu ženství (*querelle des femmes*), vedeného v Západní Evropě od počátku XV. století, a v osobní rovině je zde přítomna i Kristinina účast v dobové polemice o slavném *Románu o Růži*. Výstavba města, určeného pro všechny ctnostné a zasloužilé ženy, je ztotožněna s argumentací ve prospěch žen a inspiruje se slavnou utopií Aurelia Augusta *O obci Boží (De civitate Dei)*. Ve faktografické rovině přináší encyklopedii ženských hrdinek, z nich nejvíce starověkých. V knize je též patrna inspirace dílem Giovanni Boccaccia *Slavné ženy* a jeho *Dekameronem*. Ideálem ženy v Kristinině pojetí je žena zdrženlivá v názorech i tělesných potřebách. Jsou v něm také patrné stopy mariánského kultu. Sv. Marie je příkladem ženské ctnosti. Protože ženy jsou hodnotné a důležité stejně jako muži, není přípustné, aby se na ně obecné dobro vztahovalo menší měrou než na muže.

Překladatelka se s nelehkým úkolem přeložit obtížný, mýty a úvahami oplývající text vyrovnala velmi zdařile. Opatřila knihu fundovaným úvodem, pečlivě vypracovanými poznámkami, seznamem literatury a vyobrazení a konečně jmenným a věcným rejstříkem a přiblížila tak české čtenářské obci osobnost mimořádné spisovatelky.

Lenka Blechová

Jiří HAVLICE – Jan KYPTA – Jaroslav JIŘÍK – Šárka KOLÁŘOVÁ – Zdeněk NEUSTUPNÝ, *Gotické kachle z Jindřichova Hradce* (řada *Miscellanea*; svazek č. 17). Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, České Budějovice 2017, 215 s., ISBN: 978-80-85033-78-6.

Hned na počátku je nutné uvést, že nová publikace Jiřího Havlice a Jana Kypty se nezabývá jen nálezy kamnových kachlů z Jindřichova Hradce, jak by naznačoval název publikace. Hned první kapitola je totiž věnována dějinám a středověké podobě hradu v Jindřichově Hradci, kde jsou pečlivě a poměrně obsáhle shrnuty dosavadní poznatky o podobě hradu (str. 15–26). Velmi zajímavá je pak následující kapitola, která se obecně zaměřuje na problematiku kamen na hradech